

Budgetforlig 2024: Velfærd, bosætning og ambitiøs grøn udvikling

Aabenraa, den 4. september 2023

Der er indgået et budgetforlig mellem Det Konservative Folkeparti, Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Slesvigske Parti og Jan Kørpe Kristensen (Nye Borgerlige).

Budgetforliget for budget 2024 understøtter vores fælles udviklingsstrategi – "Det Gode Liv". Med budgettet for 2024-2027 fortsætter vi med at prioritere muligheder for bosætning, opvækst, uddannelse, arbejdsliv, fritid og seniorliv i hele Aabenraa Kommune.

Budgetforliget hviler på et robust økonomisk fundament, hvor der er styr på de økonomiske rammer. Resultatet af økonomiaftalen og Aabenraa Kommunes økonomiske politik samt det solide økonomiske udgangspunkt medfører, at der er et råderum til prioriteringer på såvel drift som anlæg i budgettet for 2024-2027.

Der er tale om et budgetforlig, som danner grundlag for både at understøtte kommunens ambitioner i kommuneplanstrategien "Det Gode Liv", herunder bosætning og gode rammevilkår for erhvervslivet, og samtidig sikrer de økonomiske rammer for at levere god service på de store velfærdsområder.

Drift

Velfærd

Økonomiaftalen og Regeringens efterfølgende tilsagn om løft af kommunernes økonomi har givet mulighed for at prioritere varig drift til flere kernevelfærdsopgaver. Forligsparterne er enige om at afsætte en ramme på 3 mio. kr. til Børne- og Uddannelsesudvalget. På Børne- og Uddannelsesudvalgets område prioriteres 1,5 mio. kr. til styrkelse af almenområdet, herunder kompetenceløft og 1,5 mio. kr. prioriteres til styrkelse af dagtilbud, herunder også en fortsættelse af initiativer i forlængelse af det afsluttede projekt "En bedre chance i livet".

Med henblik på at bryde den negative sociale arv iværksættes et pilotprojekt til at afprøve en tidlig, tværfaglig, sammenhængende og helhedsorienteret indsats under overskriften GIV – "Generationer I Vækst". Målsætningen er, at børn på sigt skal kunne vokse op uden påvirkning af den negative sociale arv fra deres forældre, herunder klare sig med mindre eller slet ingen støtte fra det offentlige. Der afsættes 3 mio. kr. under Børne- og Uddannelsesudvalget.

Forligsparterne er enige om, at det statslige løft til minimumsnormeringer bliver i Børne- og Uddannelsesudvalgets ramme med henblik på fuld udmøntning.

Af den afsatte pulje til asfalt prioriteres ny belægning på vejene omkring Felsted Skole i 2024.

Økonomiaftalen og Regeringens efterfølgende tilsagn om løft af kommunernes økonomi har givet mulighed for at prioritere varig drift til flere kernevelfærdsopgaver. Forligsparterne er enige om at afsætte en ramme på 4,0 mio. kr. til Social- og Seniorudvalget til udvalgets nærmere prioritering. Rammen målrettes ældreområdet og prioriteres til klippekort og bemanning på plejehjem.

Aabenraa Kommune har i 2022 og 2023 afprøvet faste teams i den kommunale hjemme- og sygepleje. Organiseringsformen udrulles fra 2024 til hele den kommunale hjemme- og sygepleje. Formålet er at skabe tryghed for kommunens borgere, som vil opleve at møde få og kendte medarbejdere. Gennem et tæt tværfagligt samarbejde mellem sygeplejersker og SOSU-medarbejdere vil kommunens borgere også opleve, at der er fuld fokus på borgernes træning i at klare sig selv. Endelig er der med organisationsformen fokus på, at det skal være attraktivt for sygeplejersker, SOSU-medarbejdere og andet personale at være ansat i Aabenraa Kommune. Der investeres 2 mio. kr. i, at medarbejdere får den nødvendige kompetenceudvikling til at komme godt i gang i de nye faste teams.

Der afsættes midler under Social- og Seniorudvalget i 2024 og frem til at udvide serviceniveauet til de nationale kliniske retningslinjer for rehabilitering og proteseforsyning til personer, der får foretaget større benamputationer. Formålet er at øge borgernes mulighed for et aktivt arbejds- og fritidsliv.

Diabetes er en alvorlig sygdom, og dårlig reguleret diabetes kan medføre en række komplikationer. Forligsparterne ønsker i 2024 iværksat udarbejdelse af et serviceniveau for (SGM) sensorbaserede glukosemålere, for indarbejdelse og indfasning fra og med 2025.

Bosætning

Der er ydet en mangeårig indsats for at gøre Aabenraa Kommune til et godt sted at bo, leve, arbejde og drive virksomhed i. Bosætningsstrategien sætter retning for Byrådets ambition om at blive 60.000 indbyggere i Aabenraa Kommune. Attraktive levesteder i byer og på landet skal bidrage til en øget bosætning. I forlængelse heraf prioriteres også midler til at få udarbejdet en arkitekturpolitik i 2024.

Området Nord for Kilen er identificeret som et af de vigtigste byudviklingsområder i Aabenraa og vil være et centralt element i et nyt boligbyggeprogram, som er Byrådets måde at arbejde strategisk med fremtidens behov for boliger. Et boligbyggeprogram sætter fokus på, hvilke typer af boliger og antal der skal bygges til fremtidens behov. Det sikrer gode rammer for udbud af boliger til flere livsfaser til borgerne i kommunen, men er også et væsentligt redskab til at sikre attraktive boliger til nye borgere. Programmet beskriver behovet for arealudlæg i forskellige byer/bydele baseret på befolkningsanalyser/prognoser og kan kobles til daginstitutioners/skolers behov for udvidelser, så man kan planlægge med en længere tidshorisont.

Et godt sted at bo er også et godt sted at besøge. På den baggrund er der enighed i budgetforliget om at styrke turismeindsatsen ved at øge driftstilskuddet samt et forstærket fokus på erhvervsturisme. Aabenraa Kommune vil dermed blive blandt de første kommuner, som satser på erhvervsturisme.

På kulturområdet afsættes midler til at fortsætte styrkelsen af den rytmiske musik gennem Aabenraa Live ved at afsætte driftsmidler frem til og med 2026. Det er samtidig forudsætningen for de midler, som afsættes til planlægning af musikkens år i 2025. Musikkens år er en hyldest til de mange kunstnere og udøvere i Aabenraa Kommune, men også en lejlighed til at dele glæden ved musik i hele Aabenraa Kommune.

I 2024 afsættes endvidere 0,5 mio. kr. til at forberede 125 års fejringen af bysbarnet og den internationale anerkendte kunster Franciska Clausen. Fejringen er med til at understrege betydningen af Franciska Clausen-samlingens tilstedeværelse i Aabenraa og planerne om etablering af et nyt museum på de bynære havnearealer beliggende nord for Kilen. Der er fortsat afsat 40 mio. kr. på investeringsoversigterne 2023-2027 til etablering af et nyt museum.

Ambitiøs grøn udvikling

Med strategien for bæredygtig udvikling har Byrådet sat den politiske retning for arbejdet med miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed. De seneste års budgetforlig har understøttet en prioritering af indsatser gennem DK2020 og Klimaplanen, som har gjort det muligt at investere i en lang række initiativer i en mere bæredygtig udvikling. Det er også tilfældet i dette års budgetforlig, hvor der blandt andet afsættes en pulje på 5 mio. kr. under Økonomiudvalget til nye investeringer i bæredygtig udvikling. Investeringer, som kan ligge i forlængelse af de allerede gennemførte indsatser, som omstilling af varmekilder i kommunens bygningsmasse, lade infrastruktur og en mere grøn vognpark.

Byrådet har med erhvervsstrategien "Ambitiøs grøn udvikling" sat retning for, hvordan Aabenraa Kommune kan understøtte virksomhedernes vækst og udvikling. Den grønne omstilling ses i den sammenhæng som løftestang for erhvervsudvikling. Det er et højt ambitionsniveau og forudsætter, at planlægning og udlægning af arealer til vedvarende energianlæg kan følge med. På den baggrund prioriteres yderligere ressourcer til VE-planlægning i årene 2024-2027.

Med afsæt i biodiversitetsstrategien for Aabenraa Kommune prioriteres arealforvaltningen de kommende år med henblik på at anvende de kommunale arealer til brug for mere natur. På nuværende tidspunkt mangler der et fuldt overblik og indsigt i kommunens samlede arealer, herunder anvendelsen af dem. Der afsættes ressourcer til registrering og arealforvaltning i 2024 og 2025.

Partierne bag budgetforliget udtrykker vilje til at igangsætte arbejdet med at gøre Flensborg Fjord til et UNESCO biosfæreområde på initiativ af Aabenraa Kommune. I tilfælde af behov for økonomi forpligter partierne sig til at finde op til 0,5 mio. kr. til proces, samarbejde og forundersøgelse.

Ud over de nævnte indsatser har råderummet i dette års budgetlægning gjort det muligt at prioritere en række mindre og nye initiativer i 2024 og frem. Der henvises til vedlagte prioriteringsark, hvor alle de prioriterede forslag og afsatte beløb fremgår.

Det er afgørende for forligsparterne, at budgetforliget holder sig inden for rammerne af den økonomiske politik. Det indbefatter, at resultatet af ordinær drift i 2024 er mindst 120 mio. kr., at der er balance mellem udgifter og indtægter uden kassetræk, at anlægsrammen er på mindst 120 mio. kr., at en låneoptagelse ligger under landsgennemsnittet, og at en ultimo kassebeholdning udgør mindst 100 mio. kr.

Der er tale om et budgetforlig gældende for 2024. Parterne er opmærksomme på at fastholde et råderum for prioriteringer i de kommende års budgetlægning. For så vidt

angår de elementer, som rækker flere år frem, særligt på anlægsområdet, vedkender parterne sig ansvaret herfor.

Konkret indbefatter budgetforliget følgende økonomiske oversigt, hvor den blå farve illustrerer, at den økonomiske politik er overholdt.

Spillerum 7	2024	2025	2026	2027
Indtægter	-4.629.164	-4.827.951	-5.065.780	-5.307.526
Driftsudgifter incl. renter	4.488.235	4.703.716	4.938.269	5.180.669
Resultat af ordinær drift	-140.929	-124.235	-127.511	-126.857
Anlæg incl. jordforsyning	142.931	119.531	120.000	120.000
Resultat	2.002	-4.704	-7.511	-6.857
Netto lån (låneopt./afdrag)	15.635	10.956	9.922	10.599
Finansforskydninger	-17.640	-18	-18	-18
Påvirkning kassebeholdning	-3	6.234	2.393	3.724
Forventet kassebeholdning ult. 2023	-264.000			
Mindreforbrug regnskab 2023	17.622			
Forventet ult. Kassebeholdn.	-246.381	-240.147	-237.754	-234.030

Som det fremgår af tabellen, er der et overskud på ordinær drift på 141 mio. kr. i 2024 helt i overensstemmelse med målsætningen i den økonomiske politik. Kassebeholdningen tilføres samlet 0,003 mio. kr. det første år, og der er 246 mio. kr. i kassebeholdningen ultimo 2024.

Anlæg

Prioriteringerne på anlægssiden ligger i forlængelse af de seneste års budgetlægning med ambitiøse og væsentlige investeringer med flerårigt sigte i Aabenraa Kommune.

Forligsparterne er enige om at færdiggøre Strandpromenaden og arealet omkring pumpestationen ved Mølleåen. Med henblik på at udnytte den aktuelle byggeplads anvendes finansiering fra Økonomiudvalgets pulje til opsamling af mindre- og merforbrug på anlægsprojekter i 2023 svarende til 4,8 mio. kr. Den resterende anlægsudgift afsættes i 2024.

Derudover prioriteres 3 projekter, som alle er aftalt tidligere, men hvor der ikke er fundet fuld finansiering. Det drejer sig konkret om gennemførelse af en indeklimaundersøgelse på kommunes folkeskoler, omlægning fra naturgas til fjernvarme i kommunale bygninger i de områder, som ikke var med i første omgang, samt finansiering til dimensionering af Kongehøjens børnehus med 150 børn.

Arwos har et konkret behov for at rovere pumpestationen under Gasværksvej. Det fulde udbytte af den rovere sker gennem et samarbejde omkring moderniseringen af Gasværksvej, og der afsættes 12 mio. kr. til etape 2 af Gasværksvej, således at der sker en forlængelse fra etape 1 til og med krydset ved Kilen.

Hærvejen, der løber tværs igennem Aabenraa Kommune, har de senere år fået en stigende opmærksomhed og er en oplagt turismedestination. Der er et potentiale i at etablere et Hærvejs-hotspot i Røde Kro med henblik på at koncentrere besøgene på Hærvejen. Der afsættes 5 mio. kr. i 2026 med henblik på at skabe grundlag for medfinansiering blandt fonde og andre aktører til et større projekt. Projektet hænger godt sammen med den byudvikling, som Byrådet allerede har prioriteret midler til.

Lege- og aktivitetspladser er en indsats, der har fokus på at styrke rammerne for det gode liv for børn og ikke mindst skabe attraktive forhold for fastholdelse og tiltrækning af børnefamilier. Aabenraa by mangler en bynær lege- og aktivitetsplads. Der afsættes 2,5 mio. kr. med henblik på at igangsætte planlægning og afsøgning af medfinansiering fra fonde.

Parterne er enige om at afsætte 6,5 mio. kr. til grundkapital til etablering af boliger efter lov om almene boliger. Midlerne ligger ud over de 6 mio. kr., som i forvejen er afsat til formålet i sidste års budgetforlig. Midlerne afsættes i en reserve med henblik på at kunne prioritere relevante seniorbofællesskaber.

Aabenraa Kommune har gennem flere år investeret i udvikling af velfærdsteknologi og har på flere områder været first mover på implementering af teknologi, der kan aflaste personalet, bidrage til at afhjælpe rekrutteringsudfordringer for velfærdspersonale og samtidig give mere tryghed for borgeren. Der afsættes midler de kommende år til at videreføre udviklingen af velfærdsteknologi.

Der afsættes anlægsmidler til at gennemføre 2 forundersøgelser, dels af en kommende ny daginstitution i Tinglev og dels til et nyt Rehabiliterings- og korttidscenter i Røde Kro (ROK). Der er ikke afsat anlægsmidler til at gennemføre evt. projekter, men der skal tilvejebringes et beslutningsgrundlag.

Der er enighed om at håndtere og prioritere en række mindre anlægsprojekter i de kommende år. Det handler konkret om støtte til et nyt halgulv i Enstedhallen, Etablering af en svingbane i krydset Løgumklostervej og Haderslevvej. Renovering af spuns ved landingsanlæg til Barsøfærgen. Færdiggørelse af lokaler til musikaktiviteter på Skolevænget og endelig en pulje til at renovere og opdatere en række stoppesteder rundt omkring i kommunen.

Endelig er forligsparterne enige om at videreføre nogle anlægsmidler, som har været afsat i tidligere år. Det drejer sig dels om levetidsforlængelse af svømmehallen ved Arenaen indtil en ny svømmehal er opført. Dels om midler til mindre istandsættelsesarbejder på kommunens haller og forsamlingshuse. I forhold til sidstnævnte prioriteres områder, som ikke får adgang til midler fra Grøn Pulje.

Den videre proces

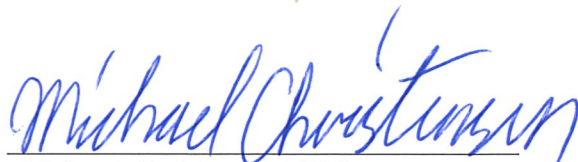
Der er tale om et budgetforlig, som danner grundlag for både at understøtte kommunens ambitioner i kommuneplanstrategien "Det Gode Liv" og samtidig sikrer de økonomiske rammer for at levere god service på de store velfærdsområder.

Parterne er enige om, at de kun i fællesskab fremsætter ændringsforslag, eventuelt med afsæt i høringssvar fra Seniorrådet, Handicaprådet og HMU samt behovet for aftaleoverholdelse på landsplan i forbindelse med den koordinerede budgetproces.

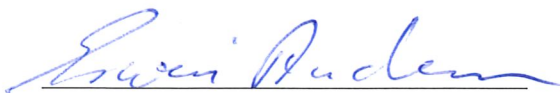
Dato: 5. september 2023

Erik Uldall Hansen (A)

Michael Christensen (SF)

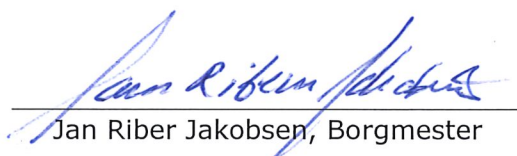
Erwin Andresen (SP)

Jan Kørke Christensen (NB)

Rasmus Elkjær Larsen (C)

Jan Riber Jakobsen, Borgmester